

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 3. august 2016

Sag 97/2016

A

(advokat Ole Dueholm)

mod

B

(advokat Pernille Skinnerup)

I tidligere instanser er truffet afgørelse af Retten i Randers den 28. oktober 2015 og afsagt kendelse af Vestre Landsrets 14. afdeling den 8. februar 2016.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Poul Søgaard, Thomas Rørdam og Vibeke Rønne.

Påstande

Kærende, A, har påstået landsrettens afgørelse ændret, således at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part for byretten.

Indkærede, B, har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens afgørelse, subsidiært at der tilkendes ham et lavere omkostningsbeløb.

Sagsfremstilling

Sagen for byretten angik spørgsmålet om mangler ved en hest, som A havde købt af B.

Under sagens forberedelse afsagde byretten den 18. juli 2014 følgende kendelse:

”Parterne er under sagen uenige om, om hesten Kjartan den 18. juli 2013 led af mangler, som berettiger sagsøgeren til at hæve den mellem parterne indgåede handel vedrørende hesten.

De påståede mangler relaterer sig til staldkramper / galle i bageste hovled og kan antagelig afklares ved enkle spørgsmål til en veterinær sagkyndig. Hestens aktuelle tilstand i relation til købelovens § 57 og 58 må antages at kunne afklares ved samme besvarelse.

Der er herefter ikke grundlag for at bestemme, at sagen skal behandles uden anvendelse af reglerne for småsager, hvorfor

bestemmes:

Sagen skal fortsat behandles efter småsagsreglerne.”

Byretten udarbejdede ved samme lejlighed forslag til spørgsmål til den sagkyndige.

Efter at dyrlæge Marianne Dahl-Jensen den 14. september 2015 havde udarbejdet sagkyndig erklæring, hævdede A sagen.

Anbringender

A har anført navnlig, at sagen er behandlet som en småsag efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39. Selv om der var behov for at indhente sagkyndige oplysninger om salgsgenstanden under forberedelsen, har byretten udtrykkeligt ved kendelse taget stilling til, at sagen ikke indeholdt omstændigheder, der nødvendiggjorde, at den skulle overgå til den almindelige civile retspleje. Det fremgår af forarbejderne til lovændringen af retsplejeloven, hvor kapitlet om småsager blev indsat i loven, at det er retten, der skal varetage forberedelsen af en småsag, og at der således ikke er behov for advokatbistand ved sagens anlæg og forberedelse. Det fremgår videre af forarbejderne, at hvis en part tidligt vælger at søge advokatbistand, det vil sige før retten har fremsendt fortegnelsen over parternes påstande, anbringender og beviser, må parten selv bære risikoen for, at sagen bortfalder før dette tidspunkt, idet modparten i tilfælde heraf ikke ville kunne pålægges at erstatte en sådan udgift til advokatbistand som sagsomkostning. Efter omstændighederne vil retten kunne tillægge den vindende part, hvis denne er sagsøgeren, et beløb til dækning af eventuelle udgifter til forudgående udenretlige inkassoomkostninger. På denne måde undgås det, at en skyldner kan opnå en besparelse ved at gøre indsigelse mod et betalingskrav og så blot udeblive eller tage bekræftende til genmæle, når sagen behandles i retten. I denne sag er dette imidlertid ikke tilfældet, idet den vindende

part var sagsøgte, der ikke har haft udgifter til inkassoomkostninger. Der er derfor ikke grundlag for at tilkende sagsøgte et beløb svarende til inkassoomkostninger.

B har anført navnlig, at sagen har haft et udsædvanligt omfangsrigt og langstrakt forløb. B har ikke haft retshjælpsdækning og har derfor måttet afholde advokatombkostningerne selv. Der har været udvekslet en lang række processkrifter i sagen, herunder om valget af den sagkyndige person og om de spørgsmål, der blev stillet til vedkommende. Sagen har verseret i over to år, og der er anvendt ca. 15 advokattimer på sagen. Det bør ikke komme B til skade, at A valgte at anlægge og siden hæve en sag, der var åbenbart grundløs.

Retsgrundlag

Retsplejelovens kapitel 39 om behandling af sager om mindre krav blev indsat i loven ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen). Af de almindelige bemærkninger til sagsombkostninger i småsagsprocessen fremgår bl.a. (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, lovforslag nr. L 168, s. 5296):

”8.2.6. Sagsombkostninger

...

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter vedrørende sagsombkostninger i sager, der behandles i småsagsprocessen. Lovforslaget er på denne baggrund udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets lovudkast i betænkning nr. 1436/2004.”

Af de specielle bemærkninger til § 408 fremgår bl.a. (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, lovforslag nr. L 168, s. 5401-02):

”Til § 408

Den foreslåede bestemmelse angår sagsombkostninger. Udgangspunktet er, at de almindelige regler om sagsombkostninger i retsplejelovens kapitel 30 (som ikke foreslås ændret) finder anvendelse, jf. *stk. 1*, herunder navnlig reglerne om, at den tabende part skal erstatte den vindende part dennes udgifter i forbindelse med retssagen, og at udgifter til advokatbistand skal erstattes med et »passende beløb«, som er et standardiseret beløb.

Som følge af, at småsagsprocessen foreslås indrettet på en sådan måde, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse, forudsættes det, at de standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand, skal svare til et takstmæssigt salær for advokatens deltagelse i hovedforhandlingen og en passende forberedelse heraf. Det forudsættes, at de standardbeløb, der tilkendes til dækning af ud-

gifter til advokatbistand, fastsættes med udgangspunkt i landsretternes vejledende særlertakster for hovedforhandlingen i straffesager, som for tiden udgør 2.400 kr. for en hovedforhandling på 1 time, 3.600 kr. for en hovedforhandling på 2 timer og 5.500 kr. for en hovedforhandling på 3 timer. De nævnte beløb er ekskl. moms og inkluderer forberedelse af hovedforhandlingen.

Selv et sådant passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand vil imidlertid være uforholdsmæssigt højt i de mindste sager, dvs. sager med en økonomisk værdi indtil 10.000 kr.

Det foreslås på den baggrund, at i sager med en økonomisk værdi indtil 10.000 kr. skal den tabende parts pligt til at erstatte den vindende parts udgifter til advokat yderligere begrænses, jf. *stk.* 2. Det foreslås, at begrænsningen sættes til 1.500 kr. i de allermindste sager med en værdi indtil 5.000 kr. og til 2.500 kr. i sager med en værdi mellem 5.000 og 10.000 kr.

Beløbsgrænserne på 5.000 kr. og 10.000 kr. relaterer sig til sagens værdi opgjort efter parternes påstande i den fortegnelse, retten udarbejder efter det foreslåede § 406, *stk.* 5. Som småsagsprocessen foreslås indrettet, er det først efter, at retten har udarbejdet denne fortegnelse, at en part kan afholde udgifter til advokatbistand med den virkning, at de indgår i sagsomkostningerne. Det bør derfor også være påstandene på dette tidspunkt, der er bestemmende for en eventuel maksimering af dækningen som sagsomkostning af udgifter til advokatbistand. Retten kan dog også tage hensyn til en senere forhøjelse af en påstand, således at maksimeringen eventuelt ikke gælder. Derimod bør retten i relation til § 408, *stk.* 2, kun tage hensyn til en senere nedsættelse af en påstand, hvis nedsættelsen foretages meget hurtigt efter rettens fremsendelse af fortegnelsen efter § 406, *stk.* 5, således at påstanden som gengivet heri ikke har nået at virke bestemmende for modparten i relation til advokatbistand.

Det forudsættes, at sagens værdi opgøres ud fra påstandene efter tilsvarende principper som med hensyn til beløbsgrænsen for småsagsprocessen, jf. herved forslaget til § 401 og bemærkningerne hertil. Er et krav betinget af en modydelse, regnes således alene med nettoværdien af påstanden, og renter og omkostninger medregnes ikke.

Har sagsøgte både nedlagt påstand om frifindelse for sagsøgerens krav og fremsat modkrav til selvstændig dom, bør sagens værdi i relation til § 408, *stk.* 2, opgøres til summen af påstandene. Hvis sagsøgerens påstand lyder på betaling af 4.000 kr. og sagsøgtes påstand lyder på betaling af 3.000 kr., gælder således maksimummet på 2.500 kr. (sagen er i intervallet 5.001-10.000 kr.). Et eventuelt modkrav, som alene er fremsat til compensation, er derimod uden betydning i relation til § 408, *stk.* 2.

Maksimeringen gælder ikke i sager om krav uden økonomisk værdi, heller ikke, hvor det alene er sagsøgtes modkrav til selvstændig dom, der ikke har økonomisk værdi.

Beløbsgrænserne på 1.500 kr. og 2.500 kr. udgør det maksimale beløb (ekskl. moms), der kan tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand. Er den part, der tilkendes beløbet, momsregistreret, er det selve beløbet på 1.500 kr. eller 2.500 kr., der højst kan tilkendes. Er den part, der tilkendes beløbet, ikke momsregistreret, kan der derimod med den nuværende momssats på 25 pct. tilkendes maksimalt 1.875 kr. henholdsvis 3.125 kr.

Beløbene på 1.500 kr. og 2.500 kr. (ekskl. moms) er maksimum for dækning af udgifter til advokatbistand som sagsomkostning. For alle andre udgifters vedkommende udmåles sagsomkostningerne efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 30 (som ikke foreslås ændret).

Den foreslåede maksimering indebærer, at en vindende part, der vælger at bruge advokat i en meget lille sag, som oftest ikke vil få dækket sine fulde udgifter hertil, men dog en andel af udgifterne. Omkostningsansvaret vil således være delt mellem den tabende part og den part, der vælger at bruge advokat i en meget lille sag.

...

Af lovforslagets bemærkninger fremgår, at lovforslagets del om småsagsprocessen byggede på Retsplejerådets lovudkast i betænkning nr. 1436/2004. Af betænkningens side 446-58 fremgår bl.a.:

”2.3. Forslagets nærmere udformning

2.3.1. Hovedprincipper

Retsplejerådet foreslår en særlig procesform til behandling af sager om krav på højst 50.000 kr. Som nævnt i afsnit 2.1 ovenfor tager rådets forslag udgangspunkt i Advokatrådets og Dommerforeningens fælles forslag fra december 2002.

Anledningen til forslaget er en erkendelse af, at i mindre sager, der ikke har betydning ud over den konkrete sag, er der et misforhold mellem på den ene side sagens betydning og på den anden side omkostningerne og besværet ved at gennemføre en retssag.

Formålet med den særlige procesform er på den baggrund at forenkle processen, således at det bliver nemmere at gennemføre en retssag, hvilket samtidig billiggør processen.

Der er tre hovedkilder til omkostninger i civile retssager: retsafgifter, advokatbistand og udgifter til bevisførelse.

Med hensyn til retsafgifter foreslår Retsplejerådet en fast lav afgift på 500 kr., jf. *kapitel 6*, afsnit 2.2.1.

Med hensyn til advokatbistand foreslår Retsplejerådet en procesform, hvor rettens sekretariat varetager forberedelsen, og hvor advokaters medvirken derfor normalt alene er knyttet til domsforhandlingen. Retsplejerådet foreslår samtidig, at domsforhandlingen forenkles, og at der ved udmåling af sagsomkostninger til dækning af advokatsalær opereres med faste takster efter samme principper, som det kendes fra straffesager med hensyn til vederlæggelse af beskikkede forsvarere.

...

2.3.7. Sagsomkostninger

Retsplejerådet foreslår, at de almindelige regler om sagsomkostninger som udgangspunkt skal finde anvendelse, herunder navnlig reglerne om, at den tabende part skal er-

statte den vindende part dennes udgifter i forbindelse med retssagen, og at udgifter til advokatsalær skal erstattes med et »passende beløb«, dvs. med et standardiseret beløb.

I konsekvens af, at småsagsprocessen indrettes på en sådan måde, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse, vil dette standardbeløb som udgangspunkt svare til et takstmæssigt salær for advokatens deltagelse i domsforhandlingen. Taksterne vil skulle fastsættes således, at de også dækker en passende forberedelse.

Retsplejerådet foreslår ligesom Advokatrådet og Dommerforeningen i det fælles forslag, at taksterne for udmåling af sagsomkostninger til dækning af udgifter til advokatsalær i småsagsprocessen fastsættes med udgangspunkt i de vejledende salærtakster for domsforhandlingen i straffesager.

...

Ligesom de takster, der gælder for sager, der behandles efter de almindelige procesregler (jf. herom *kapitel 7*, afsnit 4.2), er taksterne for småsagsprocessen vejledende. Det følger imidlertid af småsagsprocessens særlige natur og dens formål, herunder at parterne skal have bedre mulighed for med rimelig sikkerhed at forudse de mulige omkostninger, at fravigelse af taksterne vil komme på tale væsentligt sjældnere i småsagsprocessen end i den almindelige proces. Som småsagsprocessens anvendelsesområde er afgrænset, vil sager af særlig udviklet beskaffenhed således for eksempel - om nødvendigt ex officio - blive henvist til almindelig proces, og der vil derfor kun sjældent under henvisning til sagens kompleksitet være grundlag for at udmåle et større beløb til dækning af udgifter til advokatsalær end det, der fremgår af de vejledende takster.

...

Retsplejerådets forslag indebærer, at en vindende part, der vælger at bruge advokat i en meget lille sag, som oftest ikke vil få dækket sine fulde udgifter hertil, men dog en andel af udgifterne. Omkostningsansvaret vil således være delt mellem den tabende part og den part, der vælger at bruge advokat.

Retsplejerådets forslag indebærer endvidere, at hvis en part går tidligt til advokat, dvs. før retten fremsender fortegnelsen over parternes påstande, anbringender og beviser (jf. afsnit 2.3.5 ovenfor), bærer parten selv risikoen for, at sagen bortfalder før dette tidspunkt, idet modparten i tilfælde heraf ikke vil kunne pålægges at erstatte en sådan udgift til advokatbistand som sagsomkostning. Hvis sagen bortfalder efter, at retten har fremsendt fortegnelsen over parternes påstande, anbringender og beviser, men før domsforhandlingen, vil en part, der har afholdt udgifter til advokatbistand, derimod som sagsomkostning kunne tillægges et skønsmæssigt fastsat mindre beløb til dækning af advokatens forberedelse af domsforhandlingen.

For andre udgifter end udgifter til advokatbistand sker udmålingen af sagsomkostninger på samme måde som i sager, der behandles i den almindelige proces. Udgifterne vil imidlertid være mindre end i dag, da der foreslås en særlig lav retsafgift i sager om krav på højst 50.000 kr., og da der foreslås forenklede bevisformer.

Det bemærkes, at der ud over de egentlige sagsomkostninger for sagens behandling i retten efter omstændighederne også vil kunne tillægges den vindende part et beløb til dækning af eventuelle udgifter til forudgående udenretslige inkassoskridt. Det kan dreje

sig om rykkergebyr, inkassogebyr samt om salær til inkassobureau eller, hvis parten ikke er repræsenteret af advokat under domsforhandlingen (eller hvis sagen bortfalder før domsforhandlingen), til advokat for udenretslige inkassoskridt. Hvis parten er repræsenteret af advokat under domsforhandlingen, anses udgifter til eventuel advokatbistand til udenretslige inkassoskridt derimod for at være indeholdt i det beløb, der udmåles til dækning af advokatsalær efter de ovenfor beskrevne takster.

Et sådant beløb til dækning af udenretslige inkassoomkostninger udmåles ens, hvad enten der er tale om et betalingspåkrav (jf. *kapitel 10*) eller en retssag i den forenklede proces. Hermed undgås også, at skyldneren kan opnå en besparelse ved at gøre indsigelse mod et betalingspåkrav, for blot at udeblive eller tage bekræftende til genmæle, når sagen efterfølgende - enten umiddelbart, hvis fordringshaveren har valgt det, og ellers efter indlevering af stævning - overgår til retssagsbehandling.”

Landsretspræsidenternes salærtakster

Af landsretspræsidenternes notat af 20. december 2007 om sagsomkostninger i småsager fremgår bl.a.:

”I inkassosager og sager om betalingspåkrav sker det efter praksis på den måde, at det omkostningsbeløb, der efter de vejledende satser skal fastsættes til dækning af udgifter til advokatbistand, reduceres med det beløb, som parten er tilkendt til dækning af udgifter til advokatbistand efter rentelovens regler om udenretlige inkassoomkostninger.

En tilsvarende praksis vil også gælde for sager, der behandles i småsagsprocessen.

...

2.3. Hvis en sag, der er omfattet af småsagsprocessen, slutter uden hovedforhandling, gælder følgende for fastsættelsen af et passende beløb til dækning af advokatbistand eller anden dækningsberettiget bistand:

a. Hvis stævning er udarbejdet med advokatbistand eller anden dækningsberettiget bistand, og sagsøgte udebliver eller tager bekræftende til genmæle så tidligt, at sagen slutter, inden sagsøgeren har modtaget den fortegnelse, som retten skal udarbejde over parternes påstande, anbringender og beviser, jf. retsplejelovens § 406, stk. 5, tilkendes et beløb til dækning af sagsøgerens advokatbistand eller anden dækningsberettiget bistand. Beløbet fastsættes til det, der efter de vejledende takster ville være blevet tilkendt, hvis sagen var afgjort på grundlag af et betalingspåkrav (svarende til inkassosalæret). Det er således i denne situation uden betydning, om sagen er indledt med et betalingspåkrav eller en stævning.

b. Hvis sagen slutter efter parternes modtagelse af den fortegnelse, som retten skal udarbejde efter retsplejelovens § 406, stk. 5, kan retten ved omkostningsafgørelsen tage hensyn til, om den vindende part efter modtagelsen af fortegnelsen har fået advokatbistand eller anden dækningsberettiget bistand. Beløbet til dækning af sådan bistand fastsættes skønmæssigt under hensyn til det oplyste om arbejdets omfang og betydning. Det beløb, som i alt kan tilkendes til dækning af sådan bistand, kan imidlertid ikke over-

stige det beløb, som vedkommende part ville have fået tilkendt, hvis sagen var hovedforhandlet. Hvis stævning er udarbejdet med advokatbistand eller anden dækningsberettiget bistand, fastsættes beløbet til mindst det beløb, der ville være blevet tilkendt, hvis sagen var afgjort på grundlag af et betalingspåkrav (svarende til inkassosalæret).”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår fastsættelse af sagsomkostninger i en sag, der har været behandlet i småsagsprocessen efter retsplejelovens kapitel 39, i en situation, hvor sagsøgeren har hævet sagen, før retten har fremsendt fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser.

Småsagsprocessen er efter forarbejderne indrettet på en sådan måde, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse. På den baggrund og på baggrund af det, der i øvrigt er anført i forarbejderne om sagsomkostninger i småsagsprocessen, finder Højesteret, at det i en sådan situation kun under ganske særlige omstændigheder kan komme på tale at tilkende sagsøgte sagsomkostninger.

I den foreliggende sag findes der ikke at foreligge sådanne ganske særlige omstændigheder. Det bemærkes herved, at retten har udformet spørgsmålene til den sagkyndige.

Herefter ændrer Højesteret landsrettens kendelse, således at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part for byretten.

Thi bestemmes:

Landsrettens afgørelse om sagsomkostninger stadfæstes med den ændring, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part for byretten.

Ingen af parterne skal betale kæremålsomkostninger for Højesteret til den anden part.

Kæreaafgiften tilbagebetales.